

Mentenanța și SSM – O imagine statistică

În conformitate cu standardul european 13306⁽¹⁾, mentenanța reprezintă ansamblul de măsuri tehnice, administrative și de management întreprinse pe parcursul ciclului de viață al unui echipament – un punct de lucru (clădire), echipament de muncă sau mijloc de transport – destinate menținerii sau readucerii acestuia într-o stare în care poate îndeplini funcția necesară. Mentenanța influențează securitatea și sănătatea lucrătorilor în două moduri. În primul rând, mentenanța periodică, planificată și efectuată corect este esențială pentru ca echipamentele și mediul de muncă să rămână sigure și fiabile. În al doilea rând, mentenanța în sine trebuie să fie efectuată în condiții de securitate, cu protejarea adecvată a lucrătorilor de mentenanță și a altor persoane prezente la locul de muncă.

Se pot distinge diferite tipuri de mentenanță:

- **mentenanța corectivă**, atunci când acțiunile au ca scop restabilirea stării de funcționare a unui sistem avariat (de exemplu, repararea sau înlocuirea unor componente defecte). Acest tip de mentenanță este cunoscut și ca „mentenanță reactivă”, deoarece acțiunea este inițiată atunci când are loc evenimentul neprevăzut al avariei unui echipament;
- **mentenanța preventivă**, atunci când acțiunile sunt efectuate la intervale prestabilite sau în conformitate cu criteriile prevăzute în vederea reducerii probabilității avariei sau a degradării funcționării unui echipament. În acest caz, acțiunile sunt planificate, proactive și au ca scop controlul procesului de deteriorare care conduce la avaria unui sistem (de exemplu, înlocuire, lubrifiere, curățare sau inspecție).

Mentenanța include mai multe profesii și vizează toate sectoarele de activitate. Din acest motiv, este dificil de identificat numărul exact al lucrătorilor implicați în activități de mentenanță. Datele primite din partea Franței și Spaniei indică faptul că **aproximativ 6 % din populația activă** este implicată în activități de mentenanță. Majoritatea lucrătorilor de mentenanță sunt bărbați (aproximativ 90 % în Franța și 65 % în Spania), iar în cadrul acestei categorii de lucrători, cea mai mare grupă de vârstă este de 30-49 de ani.

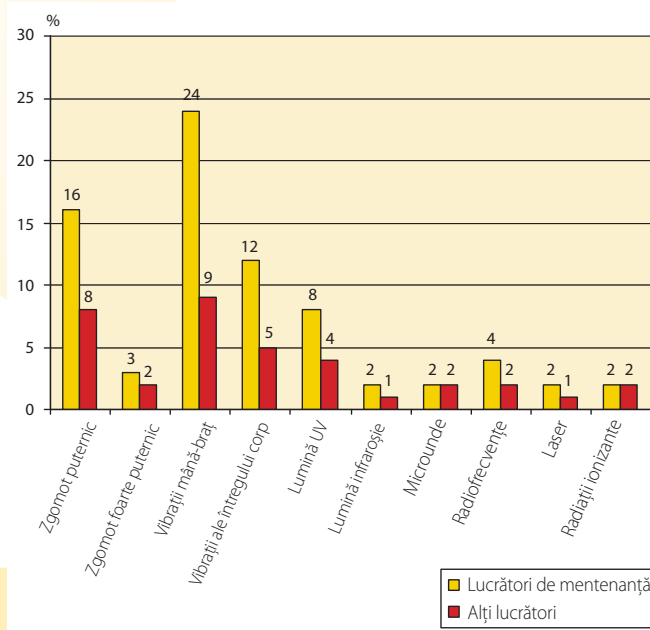
Potrivit unui sondaj efectuat în anul 2005 în Franța, mentenanța **este funcția cu cea mai mare rată a subcontractării din industrie**. În Spania, lucrătorii de mentenanță se regăsesc cel mai des în sectorul serviciilor (70 % în 2004), urmat de industrie (19 %) și construcții (10 %).

Deoarece efectuează o gamă largă de activități diferite, lucrătorii de mentenanță sunt expuși la multe și variate pericole la locul de muncă. Există pericole fizice (zgomot, căldură și frig excesiv, radiații, volum ridicat de muncă fizică), pericole chimice (lucrul cu azbestul, sudură, expunere la substanțe periculoase în momentul lucrului în spații închise), pericole biologice

(legionella, leptospira) și pericole psihosociale (organizare necorespunzătoare a muncii). Lucrătorii de mentenanță sunt, de asemenea, expuși riscului apariției tuturor tipurilor de accidente.

Datele provenite din sondajul efectuat în Spania privind condițiile de muncă indică o expunere mai mare a lucrătorilor de mentenanță la zgomot, vibrații și diferite tipuri de radiații, comparativ cu restul populației active (a se vedea figura 1). Lucrătorii de mentenanță sunt, de asemenea, mai expuși la căldură în timpul verii (44 % comparativ cu 19 % în rândul altor profesii), frig în timpul iernii (44 % comparativ cu 17 %) și o atmosferă umedă (25 % comparativ cu 13 %). Aceștia sunt, de asemenea, mai expuși la substanțe periculoase, vapori și emanații.

Figura 1. Expunerea la pericole în rândul lucrătorilor de mentenanță (Spania, 2007).

Analizele datelor EUROSTAT pe baza metodologiei SEAM (statistica europeană privind accidentele de muncă) pot contribui la identificarea accidentelor legate de activitățile de mentenanță în mai multe țări europene. În cadrul variabilei „proces de lucru”, folosită pentru clasificarea cauzelor și circumstanțelor accidentelor, există patru subcategorii care sunt legate de **operațiuni de mentenanță**:

- configurare, pregătire, instalare, montare, dezasblare, demontare;
- mentenanță, reparare, reglare, ajustare;
- curățarea mecanică sau manuală a spațiilor și echipamentelor de muncă;

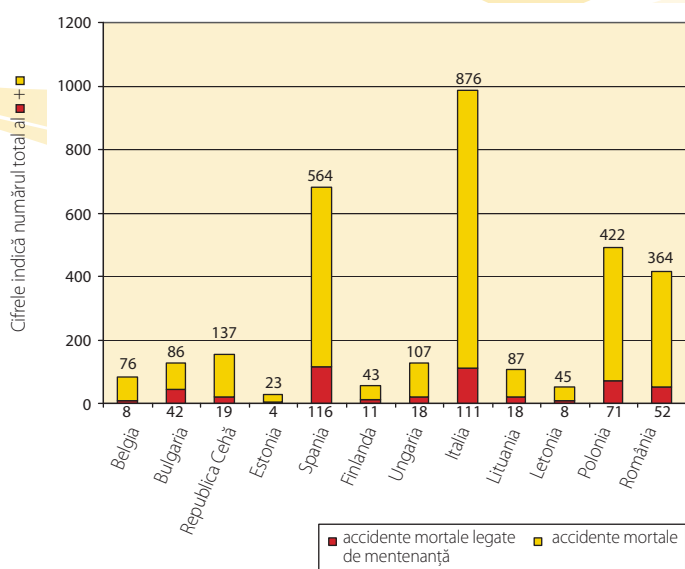
(1) CEN EN 13306, Terminologie privind mentenanța, <http://www.cen.eu>

- monitorizarea, inspecția proceselor de fabricație, spațiilor de lucru, mijloacelor de transport, echipamentelor – cu sau fără echipamente de monitorizare.

Numărul accidentelor legate de aceste subcategorii a fost comparat cu numărul total al accidentelor legate de orice altă subcategorie din cadrul variabilei „proces de lucru”.

Datele arată că aproximativ **20 %** din toate accidentele din Belgia (în 2005-2006) au fost legate de operațiuni de mentenanță, precum și aproximativ **18-19 %** în Finlanda, **14-17 %** în Spania și **10-14 %** în Italia (în 2003-2006). În plus, cifrele din mai multe țări europene indică faptul că în anul 2006 aproximativ **10-15 % din toate accidentele mortale au fost legate de operațiuni de mentenanță** (a se vedea figura 2). Studiile științifice indică faptul că bolile profesionale și problemele de sănătate legate de muncă (precum azbestoza, cancerul, deficiențele de auz și afecțiunile musculo-scheletice) apar, de asemenea, mai des în rândul lucrătorilor implicați în activități de mentenanță.

Figura 2. Numărul accidentelor mortale legate de operațiunile de mentenanță (EUROSTAT, 2006)

Datele EUROSTAT din cinci țări ale Uniunii Europene au indicat că majoritatea accidentelor legate de mentenanță apar în producție, construcții, sectorul activităților imobiliare, de închiriere și comerciale (?) și, în Austria, de asemenea, în hoteluri și restaurante. În plus, în sectorul **alimentării cu electricitate, gaz și apă** în 2006, **50 %** din accidente în Finlanda și Belgia, **34 %** în Spania și **23 %** în Italia, au avut legătură cu operațiunile de mentenanță. În sectorul **activităților imobiliare, de închiriere și comerciale**, **40 %** din accidente au avut legătură cu mentenanța în Finlanda, **34 %** în Spania și **26 %** în Belgia. În Belgia, în sectorul **educației**, **41 %** din accidente au avut, de asemenea, legătură cu mentenanța. În alte sectoare, în funcție de țară, **15-20 %** din accidente au avut legătură cu operațiunile de mentenanță.

Literatura de specialitate indică faptul că majoritatea accidentelor apar în timpul activităților de **mentenanță corectivă**. În plus, o analiză a bazei de date privind accidentele de muncă din Franța

(?) Sectorul activităților imobiliare, de închiriere și comerciale constă în subcategorii precum „mentenanța echipamentelor de birou, contabilitate și calcul, precum și „curățenia industrială”.

arată că în anul 2002 angajații din domeniul mentenanței s-au situat pe poziția a doua ca frecvență a victimelor accidentelor în legătură cu subcontractarea, imediat după lucrătorii din domeniul construcțiilor (?).

Lipsa mentenanței sau mentenanța necorespunzătoare

pot, de asemenea, conduce la situații periculoase, accidente și probleme de sănătate. Aceasta poate avea legătură cu lipsa sau mentenanța neadecvată a vehiculelor, echipamentelor industriale sau agricole, instalațiilor electrice, stingătoarelor de incendii, clădirilor sau a instalațiilor de apă. Avariile cauzate de mentenanță pot contribui la dezastre la scară largă, cu consecințe negative pentru oameni și mediu.

Procesul de mentenanță ar trebui să înceapă în etapa de proiectare și planificare – înainte chiar ca lucrătorii de mentenanță să se prezinte la locul de muncă. Este esențială punerea în aplicare a unor proceduri adecvate de **evaluare a riscurilor** pentru operațiunile de mentenanță, precum și adoptarea unor **măsuri preventive adecvate**, pentru a asigura securitatea și siguranța lucrătorilor implicați în activitățile de mentenanță. După finalizarea operațiunilor de mentenanță, trebuie efectuate verificări speciale (inspecții și teste) pentru a se asigura efectuarea corespunzătoare a mentenanței și faptul că nu au fost create riscuri noi. În timpul întregului proces, **gestionarea adecvată a mentenanței** trebuie să asigure coordonarea, planificarea și efectuarea corectă a mentenanței conform planului și faptul că echipamentul sau locul de muncă este lăsat în stare de siguranță pentru funcționare continuă.

Informații suplimentare

Raportul complet, *Maintenance and OSH — A statistical picture* (Mentenanță și SSM – O imagine statistică) este disponibil la:

http://osha.europa.eu/publications/literature_reviews

Această fișă informativă a fost elaborată pentru a sprijini campania europeană 2010-2011 privind securitatea lucrătorilor de mentenanță. Alte fișe informative din această serie și mai multe informații despre acest subiect sunt disponibile la <http://osha.europa.eu/en/topics/maintenance>. Această resursă este dezvoltată și actualizată permanent.

(?) Grusenmeyer, C. „Sous-traitance et accidents. Exploitation de la base de données EPICEA”, *Les notes scientifiques et techniques de l'INRS*, 266, 2007.

Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPANIA
Tel. +34 944794360 • Fax +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

© Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă • Reproducerea este permisă cu condiția menționării sursei • Printed in Belgium, 2010

<http://osha.europa.eu>